

របាយការណ៍សង្ខេបបឋម

ស្តីពី

«ស្ថានភាពនៃដំណើរការយោសនាបោះឆ្នោតជ្រើសរើស ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់អាណត្តិទី៥»

ក្នុងដំណាក់កាលនៃការយោសនាបោះឆ្នោតសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់
អាណត្តិទី៥ ឆ្នាំ២០២២នេះ ខុមហ្វ្រែលបានដាក់ពង្រាយអ្នកសង្កេតការណ៍រយៈពេលវែងតាមបណ្តារាជ
ធានី ខេត្ត ដើម្បីសង្កេតឃើញមើលដំណើរការនេះ។

ក្នុងអំឡុងពេលនៃការយោសនាបោះឆ្នោតនេះ ខុមហ្វ្រែលបានសង្កេតឃើញថា សកម្មភាពនៃការ
យោសនាបានប្រព្រឹត្តិទៅតាមកាលវិភាគជាធម្មតា។ សកម្មភាពនៃការយោសនាបោះឆ្នោតមានរយៈពេល
១៤ថ្ងៃ ចាប់ពីថ្ងៃទី២១ ខែឧសភា រហូតដល់ថ្ងៃទី៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២។ នៅក្នុងចំណោមគណបក្ស
នយោបាយដែលបានចូលរួមប្រកួតប្រជែងទាំង១៧ មានគណបក្សចំនួន២ ដែលឃើញថា មានសមាជិក
ចូលរួមដង្ហែរក្បួនច្រើនជាងគេ គឺគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណបក្សភ្លើងទៀន។ ក្នុងសកម្មភាពនៃការ
យោសនានេះ ខុមហ្វ្រែល មិនទទួលបានសេចក្តីរាយការណ៍ថា មានសកម្មភាពប្រឈមដាក់គ្នាដោយអំពើ
ហិង្សា និងការបង្កបាត់បង់ស្នាមនោះទេ។ ទោះជាយ៉ាងណា ខុមហ្វ្រែលសង្កេតឃើញនូវភាពមិនប្រក្រតីនៅ
ក្នុងដំណើរការយោសនាបោះឆ្នោតមួយចំនួនបានកើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់។ ភាពមិនប្រក្រតីដែលបាន
សង្កេតឃើញនោះ មានដូចជា (១) ករណីប្រើប្រាស់រថយន្តក្នុងក្បួនដង្ហែរដោយមានការបិទបាំងស្លាកលេខ ឬ
ការដោះស្លាកលេខចេញ។ ករណីនេះ បានសង្កេតឃើញនៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ខេត្តប៉ៃលិន និងខេត្តផ្សេង
ទៀត នៅក្នុងក្បួនយោសនាបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា។ ការដកស្លាកលេខរថយន្ត និងបិទ
បាំងស្លាកលេខខាងលើនេះ បានបង្កើតនូវភាពសង្ស័យនៃការប្រើប្រាស់ធនធានរបស់រដ្ឋ ដែលមិនស្រប
តាមច្បាប់ បទបញ្ជា នីតិវិធីនៃការបោះឆ្នោត។ (២) ការមិនសម្របសម្រួលឱ្យគណបក្សនយោបាយឆ្លងកាត់
នៅទីប្រជុំជន ដូចជាករណីក្បួនដង្ហែររបស់គណបក្សភ្លើងទៀននៅទីក្រុងតាខ្មៅ (មានលិខិតហាមឃាត់ធ្វើ
សកម្មភាព) និងការមិនសម្របសម្រួលពេញលេញនូវក្បួនដង្ហែររបស់គណបក្សផ្សេងៗទៀត នៅតាមប
ណ្តាខេត្តមួយចំនួន។ (៣) ការចែកចំណែកដល់អ្នកហែរក្បួនយោសនា ឬសមាជិករបស់គណបក្ស។ ករណីនេះ
បានកើតមានចេញពីគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា និងគណបក្សភ្លើងទៀន ដែលបានបង្ហោះជាសាធារណៈនៅ
ក្នុងគណនីហ្វេសប៊ុករបស់សកម្មជននៃគណបក្សទាំងនោះ។ ករណីចែកចំណែកនេះ នាំឱ្យមានពាក្យបណ្តឹង
ដោយសមាជិកគណបក្សឃុំនៅក្នុងខេត្តកំពង់ចាមរបស់គណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ប្តឹងទៅគណបក្សភ្លើង
ទៀនទាំង ១៥រូប នៅក្នុងស្រុកកងមាសចេញពីបញ្ជី និងជាកំណត់យ៉ាងថវិកាបន្ថែមទៀត។ អង្គជំនុំជម្រះ

របស់ គណៈកម្មាធិការ ខេត្តកំពង់ចាម បានសម្រេចមិនដកហូតជន តែបានសម្រេចពិន័យជាប្រាក់ចំនួន ៥លាន រៀល។ នៅថ្ងៃទី២ ករណីបណ្តឹងនេះ ត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះនៅ គ.ជ.ប សម្រេចច្រានចោលពាក្យ បណ្តឹងទាំងមូល និងបិទផ្លូវតវ៉ា។ ទោះជាយ៉ាងណាករណីចែកចំរើកនោះ មិនមានពាក្យបណ្តឹងចំពោះ សមាជិកគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាដែលបានបង្ហោះរូបភាពចែកចំរើកនោះទេ។

(៤) **ការបំផ្លាញស្លាក ឬធ្វើ ឱ្យខូចខាតបដាគណបក្សនយោបាយ។** ករណីនេះ បានកើតឡើងជាហូរហែរ លើគណបក្សនយោបាយមិន កាន់អំណាច។ ខុមហ្វ្រែល បានទទួលការរាយការណ៍ពីគណបក្សប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន ស្ថិតនៅក្នុងភូមិ ទួលវិហា ឃុំស្វាយ ស្រុកស្វាយជ្រំ ខេត្តស្វាយរៀង និងគណបក្សភ្លើងទៀន នៅតាមខេត្តមួយចំនួន ដូចជា ករណីនៅខេត្តបាត់ដំបង ខេត្តព្រះសីហនុ និងខេត្តផ្សេងទៀត។

(៥) **ការភ័យខ្លាច និងការលាឈប់របស់ សកម្មជន និងភ្នាក់ងារគណបក្សនយោបាយ។** ករណីនេះ នៅតែបន្តកើតមានចំពោះសកម្មជន បេក្ខជន ឬ ភ្នាក់ងារគណបក្សមិនកាន់អំណាច ជាពិសេសគណបក្សភ្លើងទៀន ដែលបានសរសេរលិខិតស្នើសុំឈប់ពី គណបក្សដោយមូលហេតុមិនច្បាស់លាស់ ដូចករណីនៅក្នុងខេត្តប៉ៃលិន។

(៦) **ការប្រើប្រាស់សារក្នុងពេល ឃោសនារបស់គណបក្ស។** សារក្នុងការប្រើប្រាស់សម្រាប់ឃោសនាបោះឆ្នោតរបស់គណបក្សមួយ បានធ្វើ ឱ្យគណបក្សមួយទៀតមិនសូវសប្បាយចិត្តដោយលើកមូលហេតុចំពោះពលរដ្ឋច្បាប់ និងមានលក្ខណៈ រើសអើង ឬញុះញង់។ ករណីនេះ បានកើតឡើងជាច្រើនកន្លែង ដូចករណីនៅខាងប៉ៃលិន សមាជិកគណ បក្សប្រជាជនឃុំបានបណ្តឹង ៤ករណីទៅលើសមាជិកគណបក្សភ្លើងទៀន ដោយចោទប្រកាន់ថា បានប្រើ ពាក្យញុះញង់ ឱ្យមានការភាន់ច្រឡំ ដែលមានខ្លឹមសារថា «មេឃុំចៅសង្កាត់បច្ចុប្បន្ន គឺជាមេឃុំបម្រើបក្ស ពុករលួយ ជាមេឃុំដើរគម្រាមគំហែង...» សារនេះដើមបណ្តឹងចាត់ទុកថា មានចេតនាញុះញង់ឱ្យមានការ ភាន់ច្រឡំចំពោះដល់សណ្តាប់ធ្នាប់របៀបរយ និងខូចរបៀបរយសង្គម និងមានចេតនាអាក្រក់ បំភ្លៃការពិតផ្ទុយពីច្បាប់។ បណ្តឹងនេះ គណៈកម្មការឃុំសង្កាត់រៀបចំការបោះឆ្នោត ចេញសេចក្តីបង្គាប់ឱ្យ បញ្ឈប់សកម្មភាពប្រើប្រាស់ខ្លឹមសារនេះ រហូតបណ្តឹងនេះក៏ត្រូវបានគណៈកម្មការរៀបចំការបោះឆ្នោតខេត្ត ចេញសេចក្តីបង្គាប់ឱ្យបញ្ឈប់ផងដែរ។

(៧) **ការចូលរួមដង្ហែគណបក្សពីអាជ្ញាធរ កងកំលាំង និងមន្ត្រីតុលាការ។** ករណីនេះ បានកើតមានជាច្រើនកន្លែងចេញពីមន្ត្រីរាជការ កងកំលាំង និងមន្ត្រីតុលាការចូលរួមដង្ហែ ក្បួន ឬសកម្មភាពឃោសនាឱ្យគណបក្សកាន់អំណាច។

(៨) **ការប្រើប្រាស់ធនធានឃោសនាមិនស្មើ និងមិន សមាមាត្រគ្នានៃគណបក្សនយោបាយ។** ករណីនេះ ធ្វើឱ្យចំពោះដល់ភាពយុត្តិធម៌នៅក្នុងដំណើរការបោះ ឆ្នោត។

ដោយយោងលើការសង្កេតឃើញនូវបញ្ហាមួយចំនួនដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ និងដើម្បីធានាឱ្យការ បោះឆ្នោតមានភាពសេរី និងយុត្តិធម៌ ខុមហ្វ្រែល សូមស្នើឱ្យភាគីពាក់ព័ន្ធ អនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌអប្បបរមា ៦ ចំណុចសម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ ដែលក្រុមអង្គការសង្គមស៊ីវិលបានស្នើ ឡើង។ ម្យ៉ាងទៀត ភ្ជាប់ជាមួយលក្ខខណ្ឌនេះ ស្នើឱ្យពិនិត្យ និងការកំណត់លើនីតិវិធីសម្រាប់មន្ត្រីរាជការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងមន្ត្រីតុលាការ ដោយមិនគួរត្រូវបានអនុញ្ញាតច្បាប់ឱ្យទៅចូលរួមការឃោសនា បោះឆ្នោតនោះទេ ព្រោះពេលបោះឆ្នោត កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងមន្ត្រីរាជការត្រូវមានតួនាទីដោះស្រាយ បញ្ហា និងការពារសន្តិសុខជូនអ្នកបោះឆ្នោត តាមការស្នើសុំរបស់គណៈកម្មការរៀបចំការបោះឆ្នោត។ រីឯ

មន្ត្រីតុលាការមានតួនាទីក្នុងការដោះស្រាយបណ្តឹងផ្សេងៗ តាមរយៈពាក្យបណ្តឹងពីប្រជាពលរដ្ឋដែលរងគ្រោះដោយប្រការណាមួយដែលត្រូវការស្នើសុំជួយដោះស្រាយ ដូច្នោះបើមន្ត្រីតុលាការអវត្តមាន នោះនាំឱ្យដំណើរការនៃការដោះស្រាយបញ្ហាជូនប្រជាពលរដ្ឋ ជួបនូវបញ្ហាកកស្ទះ។

ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទំនាក់ទំនង

លោក **កន សាវាង្ស** អ្នកសម្របសម្រួលផ្នែកអង្កេត និងតស៊ូមតិ ០១១ ៨៨៤ ៨៤០